

*Rüstəmov Xəliq Qabil oğlu,
doktorant,
Bakı Dövlət Universiteti,
E-mail: xrabbasali@gmail.com
© Rüstəmov X.Q., 2021*

UOT - 339.5

COVID-19 PANDEMİYASININ ÇİN İQTİSADİYYATINA TƏSİRİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

X Ü L A S Ə

Tədqiqatın məqsədi – Covid-19 pandemiyası dövründə Çin iqtisadiyyatının vəziyyəti və pandemiya dövründə dünya miqyasında mövcud olan iqtisadi çətinliklərin bu ölkənin iqtisadiyyatına təsirlərinin eləcə də 2020-ci ilin ikinci yarısı və 2021-ci ildə Çin iqtisadiyyatında meydana çıxan inkişaf meyllərinin öyrənilməsidir.

Tədqiqatın metodologiyasını – iqtisadi ədəbiyyatlar, statistik məlumat bazaları və digər mənbələr vasitəsilə aparılan araşdırmalar təşkil edir.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti – ölkəmizin iqtisadi model xüsusiyyətlərinin Çin iqtisadi modelinə oxşar xüsusiyyətlərə sahib olması baxımından tədqiqatda əldə olunmuş nəticələr pandemiya dövründə və sonrakı dövrlərdə iqtisadi inkişaf əlaqədar problemlərin həllində istifadə edilə bilər.

Tədqiqatın nəticələri – aparılan tədqiqat əsasən pandemiya dövründə Çin iqtisadiyyatının inkişaf tendensiyasının və pandemiyanın mənfi nəticələrinin aradan qaldırılması üçün tətbiq edilən iqtisadi siyasətin müəyyən edilməsinə yönəlmişdir. Nəticə olaraq pandemiyanın ilkin və sonrakı dövrlərində Çinin üzləşdiyi problemlər və iqtisadi sferada əldə olunan nailiyyətlər müəyyən edilmişdir. Eləcə də, ölkənin dünya ölkələri ilə iqtisadi və ticarət əlaqələrinin inkişaf dinamikası şərh edilmiş, nəticələr qrafiklər vasitəsilə əks olunmuşdur.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi – tədqiqat işində müəyyənləşdirilmiş problemlər üzrə əsaslı təhlillər aparılmış, Çinin pandemiya dövründə iqtisadi inkişaf əldə etməsi və iqtisadi artıma nail olması əsaslandırılmışdır.

Açar sözlər: Çin iqtisadiyyatı, iqtisadi artım, pandemiya dövründə iqtisadi vəziyyət, xarici ticarət dövriyyəsi, xarici investisiyalar, qlobal təchizat zənciri.

G İ R İ Ş

2019-cu ilin dekabrında Çinin Uhan şəhərində ortaya çıxan Covid-19 virusu tezliklə bütün dünya ölkələri arasında yayılmağa başladı. İnfeksiyanın dünya üzrə yayılması və pandemiya çevrilməsi ilə dünya ölkələrinin iqtisadiyyatlarında durğunluq və iqtisadi çətinliklər meydana gəlməyə başladı. Pandemiya səbəbiylə ölkələr üzrə ticarət dövriyyəsinin azalması, dünya miqyasında istehsalın zəifləməsi, işsizlik problemlərinin artması, kapital qoyuluş-

larında azalma həddi, qlobal təchizat zəncirində qırılmaların baş verməsi, maliyyə sabitliyinin pozulması kimi əsaslı çətinliklər beynəlxalq ticarət, eləcə də loqistik sistemlərin çökməsinə səbəb oldu. Müxtəlif ölkələr pandemiyanın yaratdığı çətinlikləri aradan qaldırmaq və iqtisadi durğunluqdan yan keçmək məqsədilə müxtəlif tədbirlər həyata keçirməyə başladılar. Bütün bunlar Çin iqtisadiyyatına da təsirsiz ötüşmədi. Epidemiyə istehsalın azalması və ticarət həcmnin azalması ilə qlobal təchizat zəncirinə təsir göstərməyə başladı. Çinin qlobal təchizat zəncirinə töhfəsi böyük olduğundan, 2020-ci ilin yanvar ayından etibarən bütün dünyada istehsal bu prosedən təsirlənməyə başladı. Çünki epidemiyanın ilk başladığı və bundan ilk təsirlənən ölkə Çin idi. Sosial izolyasiya xarakterli tədbirlər nəticəsində 2020-ci ilin yanvar ayından etibarən Çində sənaye və xidmət sektorunda ümumi istehsal həcmində azalma meyli özünü göstərdi. Bu vəziyyət isə ABŞ və Avropa başda olmaqla digər aralıq məhsul idxal edən ölkələrin yerli istehsalına təsir etməyə başladı. Yerli istehsalın zəifləməsi Avropa, Amerika və digər regionların ixrac xərclərinin və ümumi ixracının azalmasına səbəb oldu. Bununla belə, 2020-ci ilin mart ayından etibarən təkə Çində deyil, bütün dünya ölkələrində karantin tədbirləri nəticəsində istehsal və tədarük zəncirinin çətinliklərə məruz qalması halları müşahidə edilib.

İlk yoluxma halının rəsmi olaraq aşkar edildiyi 17 noyabr tarixindən Çin təxminən 6 ay ərzində apardığı mübarizə nəticəsində epidemiyaya nəzarət etməyi bacardı. İqtisadi göstəriciləri ölkə üzrə təhlil etdikdə aydın görünür ki, aparılan nəzarət tədbirləri və strategiyaların tətbiqi nəticəsində koronavirus Çin iqtisadiyyatı üçün daxili problem olmaqdan çıxdı, lakin tamamilə xarici problemə çevrilməyə başladı. Çünki Çində tədricən istehsal yenidən başladı, ancaq virusun Avropa və Amerikada hələ də nəzarət altına alınmaması Çinin xarici ticarətinə və beynəlxalq investisiyalarına mənfi təsir göstərirdi. Çində ən pis iqtisadi vəziyyət 2020-ci ilin ilk aylarında olmuşdur. 2019-cu ilin dekabr ayında virusa qarşı tədbirlərdə ciddi artım olduğunu nəzərə alsaq, sonrakı 3 ay Çin iqtisadiyyatı üçün böyük itkilərlə keçmişdir. Bununla belə, 2020-ci ilin mart ayından etibarən emal sənayesində artım müşahidə olunmuş və məşğulluq yenidən artmağa başlamışdır. [1, s.125-140]

Digər ölkələrdəki karantin tədbirlərindən fərqlənən cəhətlərdən biri Çində ölkənin kiçik bir hissəsinə ən sərt karantin tədbirlərinin tətbiq edilməsi idi. Ölkədə yalnız xəstəliyin yarandığı və ÜDM-nin təxminən 4% -ni təşkil edən mərkəzi Uhan şəhəri olan Hubei əyaləti daxilində hərəkətliliyə ciddi məhdudiyətlər qoyulmuşdu. Martın əvvəlindən etibarən pandemiyanın əlverişli gedişi Çin hökumətini yanvar ayından qüvvədə olan Covid-19 ilə mübarizə üçün görülən ən sərt tədbirləri tədricən yumşaltmağa sövq etdi, iqtisadi və biznes fəaliyyəti üzrə yenidən inkişaf meyilləri meydana gəldi. Qapanma tədbirlərinin iqtisadiyyata gətirdiyi pozulmaları nəzərə alaraq, iqtisadi fəaliyyət 2020-ci ilin 2-ci və 3-cü rüblər üzrə göstəricilərində əks olunduğu kimi yumşaldılma tədbirləri başladıqdan sonra bərpa olundu və nəticədə Çin ÜDM-i artıq pandemiya əvvəlki səviyyəsini ötüb keçdi. [2, s.600-601]

Pandemiyaya yanaşma tərzini və həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində Çin dünya üzrə qabaqcıl inkişaf səviyyəsinə malik dövlətlər içərisində iqtisadi böyümə təmin edə bilən yeganə dövlət, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ticarət və İnkişaf Konfransına (UNCTAD) görə isə 2020-ci ildə həm ixrac, həm də idxal baxımından dünya ticarətindəki payını artıran yeganə böyük iqtisadiyyat oldu. Bunun əsasında Çin hökumətinin əsasən istehsalat və sənaye

AUDİT 2021, 4 (34), səh.79-87.

AUDIT 2021, 4 (34), pp. 79-87.

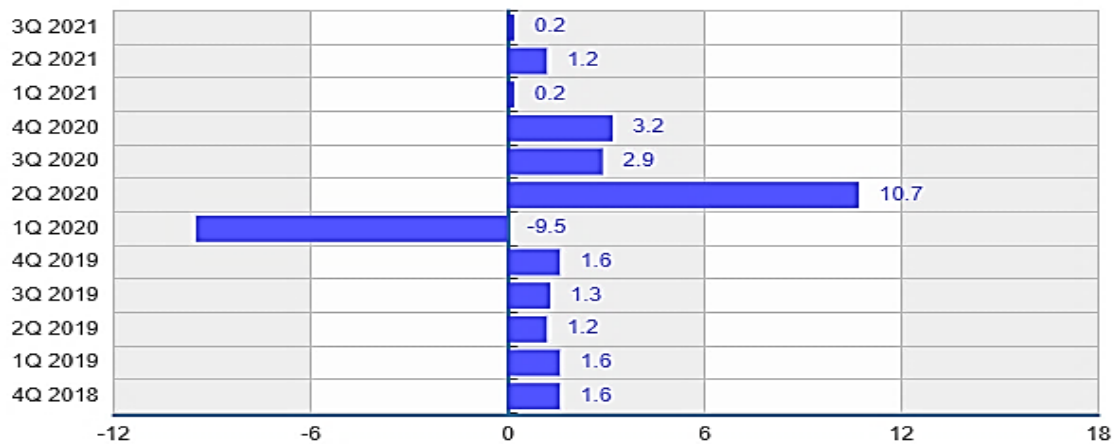
sahələrinin inkişafına dəstək verməsi və ixracın stimullaşdırılması siyasəti həyata keçirməsi dayanırdı. Bununla yanaşı, hökumət kiçik və orta sahibkarlığın pandemiya dövründə məruz qaldığı çətinlikləri aradan qaldırmaq və inkişafına dəstək vermək üçün dəstək siyasəti tətbiq etdi.

Tədqiqatın əsas məzmunu

2020-ci ilin 1-ci rübündə yaşanan bir iqtisadi durğunluqdan sonra Çin iqtisadiyyatı ikinci rübdə nəzərəcarpacaq bir canlanma göstərdi və bu tendensiya 3-cü rübdə də davamlı oldu. Çin iqtisadiyyatının bərpaası ÜDM-i pandemiyadan əvvəlki səviyyələrə yüksəlmişdir. Çin iqtisadiyyatı 2020-ci ilin 1-ci rübündə böhranın iqtisadi təsirindən əhəmiyyətli dərəcədə təsirlənsə də, ÜDM-in ilk rübdə 10%-dək azalması ikinci rübdə bərpa olundu və gözləniləndən daha yüksək oldu, ÜDM rüblük artımla 10,7 (illik 3,2%) təşkil etdi və bununla da pandemiyadan əvvəlki səviyyələri üstələdi. 3-cü rübdə ÜDM 2.9% (illik 4.9%) daha mülayim bir sürətlə artdı. [10]

Qrafik 1.

Çin üzrə ÜDM-in artım tempinin rüblük faiz göstəriciləri

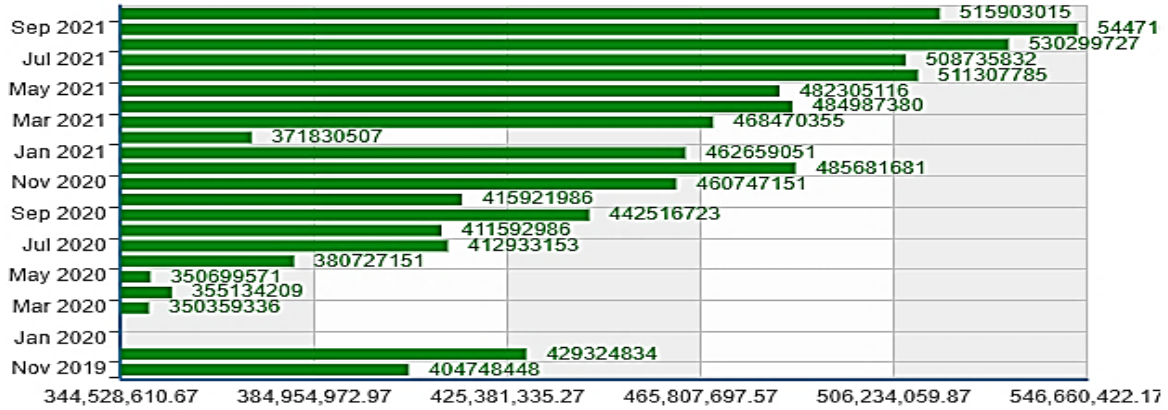
Mənbə: <http://www.stats.gov.cn/english/Statisticaldata/AnnualData/>

Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) 2021-ci ilin əvvəlində verdiyi məlumatlara görə, pandemiya ili olan 2020-ci ildə dünya iqtisadiyyatı bütövlükdə 3,5 faiz kiçildi, Çin iqtisadiyyatı isə 2,3% artım tempini əldə etdi. Qlobal iqtisadiyyat üçün hər mənada durğunluq yaşanan bir ildə Çinin davamlı böyüməsi diqqətə layiq olan əhəmiyyətli bir inkişafdır. Çində aylıq sənaye istehsalı 2020-ci ilin aprelində pandemiyadan əvvəlki səviyyələrə qayıtdı. Digər əsas göstəricilər kimi, pərakəndə satışlar üçün pandemiyadan əvvəlki səviyyəyə qayıdış 2020-ci ilin avqustunda, əsas kapitalla investisiyalar üçün yüksəliş isə 2020-ci ilin sentyabrında olmuşdur.

Beynəlxalq ticarətə gəlincə, pandemiyanın genişlənməsinin başlanğıcında dünya tələbatının azalmasına baxmayaraq, Çinin istehsalatda, xüsusilə də tibbi ləvazimatlar sahəsində ixtisaslaşması ölkənin bir çox ölkə iqtisadiyyatlarının tələbatını təmin edə bilməsinə səbəb oldu.

Qrafik 2.

Çin üzrə idxal və ixracın ümumi dəyəri göstəriciləri (1 000 ABŞ dolları ilə)

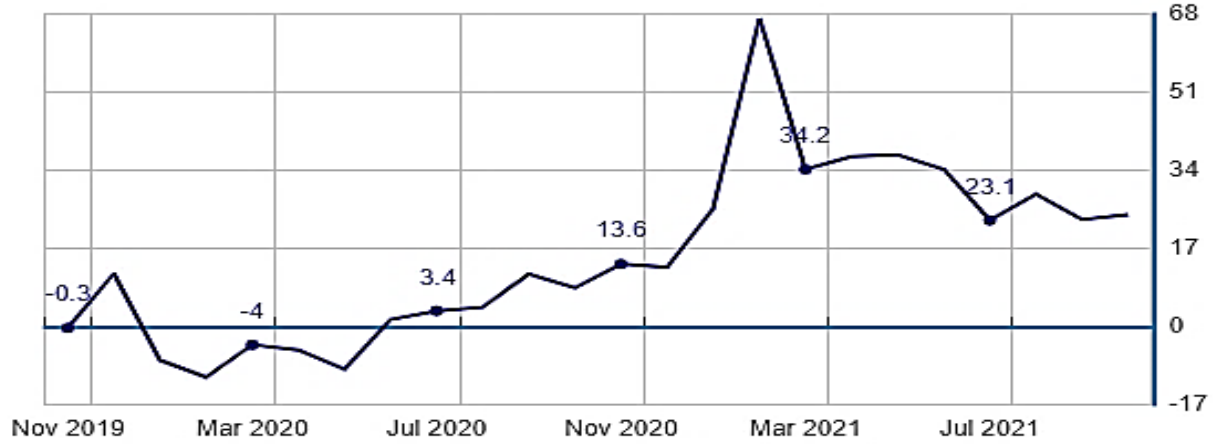
Mənbə: <http://www.stats.gov.cn/english/Statisticaldata/AnnualData/>

2019-cu ilin dekabr ayına qədər idxal və ixrac artarkən, 2020-ci ilin ilk ayında ixrac təxminən 37%, idxal isə təxminən 21% azalıb. Bundan əlavə, yanvar və fevral aylarında idxal ixracı üstələyib və Çin 2018-ci ilin ilk aylarından bəri ilk dəfə olaraq xarici ticarət kəsiri ilə üzləşib. Ümumi ticarət həcmi 2020-ci ilin birinci rübündə 2019-cu ilin son rübü ilə müqayisədə təxminən 22% azalaraq qlobal ticarətin təxminən 2,6%-nə bərabər oldu. 2018-ci ilin məlumatlarına görə, dünyada ümumi mal ticarəti 39,5 trilyon dollar, Çinin ümumi mal ticarəti isə təxminən 4,6 trilyon dollar təşkil etmişdir [8].

Başqa sözlə, 2018-ci ildə Çinin qlobal ticarətdəki payı təxminən 11,7% təşkil edib. Bu o deməkdir ki, orta dünya ticarəti 2020-ci ilin birinci rübündə yalnız Çin hesabına təxminən 2,6% itkiyə məruz qalıb. Lakin dünya ticarəti Asiya qitəsindən başlayaraq yavaş-yavaş bərpa olunmağa başladı. Statistik informasiyalara əsasən, qeyd edə bilərik ki, Çin yanvar və fevral aylarında dekabr ayına nisbətən 30%-dən çox daralma yaşasa da, iqtisadi canlanmanın mart və aprel aylarında davam etməsi ilə ixrac yenə idxalı üstələyib. Qlobal qapanma tədbirlərinin azalması səbəbindən Çinin xarici ticarət göstəriciləri sonrakı aylarda yenidən artmağa başladı. Ancaq burada diqqət çəkən məqam Çində xarici ticarətin azalmasında təsirli olan faktorların müxtəlif olmasıdır. Çin 2020-ci ilin mart və aprel aylarına kimi iqtisadi durğunluq mərhələsini geridə qoysa da, bu dəfə virusun dünyanın digər bölgələrinə yayılması Çinin xarici ticarətinin bərpa dövrünün uzanacağından xəbər verirdi. Bununla belə, 2020-ci ilin üçüncü rübünün sonu və dördüncü rübündə ciddi canlanma gözlənilirdi. Qlobal epidemiya təkcə Çində xarici ticarət və istehsala təsir göstərmədi, həm də birbaşa xarici investisiyalara, kapital axınına və xaricə təsir etdi [7]. Nəticə etibarilə, Çində xarici ticarət baxımından zəifləmədən sonra 2020-ci ildə ixrac yaxşılaşdı. Fevral ayında ixrac 2019-cu ilin sonu ilə müqayisədə 40%-ə qədər azaldı, lakin iyul ayında pandemiyadan əvvəlki səviyyələri keçdi. İstehsal sektoruna görə, digər iqtisadiyyatlarda uzaqdan işləmə ilə bağlı tələbin artımını nəzərə alaraq, fərdi mühafizə vasitələri, elektron və kommunikasiya avadanlıqları kimi bəzi komponentlərdə çox əhəmiyyətli artım qeydə alınıb. May ayında pandemiyadan əvvəlki səviyyədən 17% aşağı olan daxili tələbin bərpasını əks etdirən malların idxalı ilin ikinci yarısında yüksəliş tendensiyası nümayiş etdirib. [9]

Qrafik 3.

Çin üzrə xarici ticarət dövriyyəsinin artım tempi (ötən ilin eyni dövrünə nəzərən, faizlə)

Mənbə: <http://www.stats.gov.cn/english/Statisticaldata/AnnualData/>

Çində emal sənayesi istehsalındakı artım məlumatları təhlil edildikdə, sənayenin koronavirusdan təsirləndiyini açıq şəkildə görmək olar. Sənaye artım templəri 2020-ci ilin yanvar və fevral aylarında 2003-cü ildən bəri ən aşağı səviyyəyə düşüb. Karantin tədbirləri, istehsalın məhdudlaşdırılması kimi bir çox səbəblərdən yanvar və fevral aylarında emal sənayesində və ümumi sənaye istehsalında 15%-ə qədər azalma baş verdi. Mart ayında emal sənayesində zəifləmə əvvəlki aylarla müqayisədə 13% azalaraq -1,8%-ə düşmüşdür. Mart ayı etibarilə Çində azalma artıma çevrildi və aprel ayında emal sənayesi 5%, ümumi sənaye istehsalı isə 3,9% artdı. [4]

2020-ci ildə Çində pərakəndə satışlar 1995-ci ildən bəri ən aşağı səviyyəyə düşmüşdür. Pərakəndə satış dinamikası 2020-ci ilin yanvar-aprel ayları arasında mənfi olmuşdur. Çində yanvar və fevral aylarında 20% azalan pərakəndə satışlar martda 15%, apreldə isə 7,5% azalıb. Sektorlara görə ən çox azalma geyim, zərgərlik, mebel, ağ əşyalar, neft məhsulları və avtomobillərdə olub. İnsanlar virus səbəbiylə evlərinə qapanarkən, əsas qidalardan başqa alış-verişlərini təxirə salaraq pula qənaət etdikləri anlaşılır. Avtonom istehlakdan daha çox stimullaşdırılmış istehlak xərclərinin azaldığı müşahidə edilir. Çində də işsizlik səviyyəsi 1980-ci ildən bəri ən yüksək səviyyəyə çatıb. 2019-cu ilin son aylarında orta hesabla 5,2% olan işsizlik səviyyəsi, 2020-ci ilin fevral ayında rekord artımla 6,2%-ə yüksəldi. 2019-cu ilin son rübündə 5,1% olan işsizlik səviyyəsi, 2020-ci ilin birinci rübündə təxminən 13,5% artaraq orta hesabla 5,8%-ə çatıb. 2008-ci il böhranından sonra Çində işsizlik nisbəti əvvəlki dövrlə müqayisədə təxminən 7% artaraq 4,3% olaraq reallaşdı [6].

Çində kapital balansını təhlil edildikdə, 2016-cı ilin ilk aylarından etibarən hər zaman müsbət olduğu və kapital axınının daha çox olduğu görülür. Bununla belə, 2019-cu ilin son 2 rübündə kapital balansını mənfi olub. Xüsusilə də koronavirusun təsiri ilə 2019-cu ilin son rübündə Çində kapital balansını 400 milyard dollar kəsir verdi. Çinə birbaşa xarici investisiyalar 2019-cu ilin noyabr ayından etibarən azalma tendensiyası içərisində idi.

2020-ci ilin fevral ayında ticarət əlaqələrinin inkişaf dinamikası şərh edilmiş, nəticələr qrafiklər vasitəsilə əks olunmuşdur. Əvvəlki ayla müqayisədə 40%-dən çox, 2020-ci ilin fev-

AUDİT 2021, 4 (34), səh.79-87.

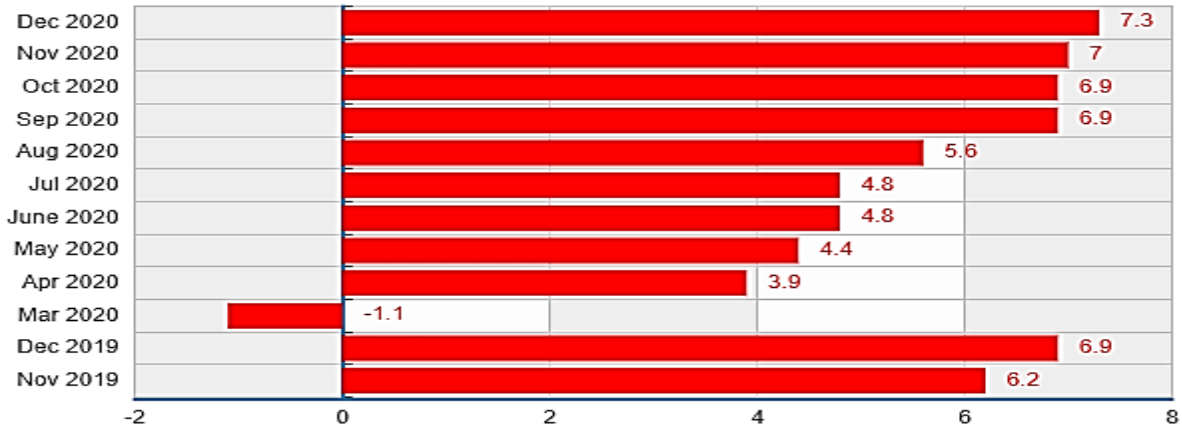
AUDIT 2021, 4 (34), pp. 79-87.

ral ayında isə 2019-cu ilin eyni ayı ilə müqayisədə təxminən 25%-dən çox azalıb.

Bununla belə, mart ayında bərpa prosesinə baxmayaraq, Çinə birbaşa xarici investisiyalar 2020-ci ilin birinci rübündə 2019-cu ilin birinci rübü ilə müqayisədə təxminən 17% azalaraq 31 milyard dollar təşkil edib [5, s.140].

Qrafik 4.

Çində sənaye istehsalı üzrə artım tempi (ötən ilin eyni dövrünə nəzərən, faizlə)

Mənbə: <http://www.stats.gov.cn/english/Statisticaldata/AnnualData/>

Y E K U N

Çin iqtisadiyyatı ilə əlaqədar məlumatlar göstərir ki, ölkə koronavirus pandemiyasının mənfi iqtisadi təsirlərindən qurtulmaq üzrədir. Bu yaxşılaşma Çin hökumətinin pandemiya dövründəki yüksək xərcləri ilə bağlıdır. Çin hökuməti pandemiya dövründə işsizlik nisbətlərinin yüksəlməsindən sonra məşğulluq nisbətini artırmaq məqsədi ilə daha çox infrastruktur layihələri həyata keçirərək xərclərini artırdı. Bu yolla zavodların istehsalını artırmağa nail oldu. İstehsalın artması ilə paralel olaraq Çinin ixracı da artıb. Çin öz milli iqtisadiyyatı üçün ixraca çox güvənir və bununla da ixraca əsaslanan iqtisadiyyat olaraq öz iqtisadi mövqeyini qoruyur. Əslində onun qlobal ixrac mallarında payının artması, eləcə də ticarət profilsizinin artması buna sübutdur. Baxmayaraq ki, bunun digər ölkələrin ixracının azalması ilə bağlı olduğunu və buna görə də Çinin deyil, onun qlobal ixracda payının artdığını söyləmək mümkün olsa da, eyni şəkildə, Çin fabriklərində istehsalın artmasına hökumətin bütün fabriklərdə lazımı sağlamlıq tədbirlərini həyata keçirməsi ilə nail olunduğunu söyləmək olar [5].

Bununla belə, Çin iqtisadi modelinin dünyada analoqu yoxdur. Bu iqtisadiyyatın böyüklüyünə baxmayaraq, Çin hökuməti iqtisadiyyatı dünyanın heç bir ölkəsində olmadığı kimi ciddi nəzarət altında saxlayır. Üstəlik, son onilliklər ərzində Çin iqtisadiyyatının davamlı artımı bu gün də davamlı artımı əsaslandırma bilər.

Çinin 2020-ci ili müsbət artımla bağlayan yeganə böyük iqtisadiyyat olması diqqət çəkir. Bu uğuru Çinin epidemiyaya sürətli reaksiyası, hökumətin təşviq siyasəti və Uhandə ilk hadisənin aşkarlanmasından dərhal sonra ölkənin sənaye məhsullarına güclü beynəlxalq tələbi ilə əlaqələndirdiyini bildirilir. Epidemiyanın qarşısının alınması, pul və maliyyə təşviqləri, yüksək tibbi avadanlıq və dünyadan ev işi cihazı tələbləri ilə ixracın artmasının Çinin yüksək formalı sürətli bərpasını təmin etdiyinə diqqət çəkir.

AUDİT 2021, 4 (34), səh.79-87.

AUDIT 2021, 4 (34), pp. 79-87.

Çin iqtisadiyyatı ilə əlaqədar aparılan silsilə tədqiqat nəticələrinə əsasən, Çinin iqtisadi bərpaasının daxili tələblə deyil, xarici tələb, yəni ixracla əlaqəli olduğunu söyləmək olar.

Korona virus pandemiyasının daha yaxşı idarə olunması sayəsində Çin iqtisadiyyatının digər böyük iqtisadiyyatlara nisbətən daha sürətli toparlandığı bildirilən hesabatda Çin iqtisadiyyatının böyüklüyünün 2033-cü ildə deyil, 2028-ci ildə ABŞ-ı keçəcəyi proqnozlaşdırılıb. Yapon maliyyə qurumu Nomura Holdings də Çinin 2028-ci ildə iqtisadi böyüklüyünə görə ABŞ-ı keçəcəyi ilə bağlı gözləntilərini bölüşmüşdür.

Dünya Bankının 2021-ci il iyun hesabatına əsasən, bərpa daha da möhkəmləndikcə, məcmu tələbin artması gözlənilir. Real istehlak artımıyla əmək bazarının davam edən bərpası, ev təsərrüfatlarının gəlirlərinin yüksəlməsi və istehlakçı inamının yüksəlməsi ilə dəstəklənən COVID-19-dan əvvəlki tendensiyaya tədricən qayıtması proqnozlaşdırılır. Qlobal iqtisadi canlanma sürət qazandığından, ixrac tələbinin qısa müddətdə sənaye potensialından istifadəni yüksək səviyyədə saxlaması gözlənilir. Bununla belə, 2022-ci ildə idxal artımı artdıqca və beynəlxalq səyahətlər yavaş-yavaş bərpa olunduqca xalis ixracın artıma töhfəsi ortamüddətli perspektivdə mülayim olacaqdır.

Çinin 14-cü Beşillik Planı (Five Year Plan) tətbiq olunduğu müddət ərzində artım istiqamətində güclü səylər məhsuldarlığı və gəlirləri yüksəldəcək və daha balanslı, istehlaka əsaslanan və ekoloji cəhətdən dayanıqlı böyüməyə gətirib çıxaracaq.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Cinel E.A., "Covid-19'un Küresel Makroekonomik Etkileri ve Beklentiler". Politik Ekonomik Kuram 2020, Cild 4(1). – səh. 124-140.
2. Şanlı O., "Keynesyen model bağlamında Covid-19 pandemisinin küresel ekonomiye muhtemel etkileri: ABD ve Çin ekonomileri üzerine bir araştırma". Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), Cild 7, say 5, 2020. – səh. 597-634.
3. Busea A., "China: impact of the pandemic and economic recovery". Analytical articles – Economic bulletin. 29.10.2020.
4. Fernandes N., 2020. "Economic Effects of Coronavirus Outbreak (COVID-19) on the World Economy", March 2020.
5. Malle S. Russia and China in the 21st century. "Moving towards cooperative behaviour". *Journal of Eurasian Studies*. 2017 vol. 8, no 2, pp. 136–150.
6. Sansa, Nuhu A., "The Impact of the COVID-19 on the Financial Markets: Evidence from China and USA". (April 3, 2020). *Electronic Research Journal of Social Sciences and Humanities*, Vol 2: Issue II, 2020.
7. Vasiev M., Bi K., Denisov A., Bocharnikov V. "How COVID-19 Pandemics Influences Chinese Economic Sustainability". *Foresight and STI Governance*, vol. 14, no 2, pp. 7–22.
8. <https://www.worldbank.org/en/country/china/publication/china-economic-update-june-2021> (15.11.2021)
9. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=CN> (15.11.2021)
10. <http://www.stats.gov.cn/english/Statisticaldata/AnnualData/> (16.11.2021)

*Рустамов Халиг Габиль оглы,
докторант,
Бакинский Государственный Университет,
E-mail: xrabbasali@gmail.com
© Рустамов Х. Г., 2021*

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ПАНДЕМИИ COVID-19 НА ЭКОНОМИКУ КИТАЯ

Р Е З Ю М Е

Целью исследования – является изучение состояния экономики Китая во время пандемии Covid-19 и влияния глобальных экономических трудностей во время пандемии на экономику страны, а также вновь возникающих тенденций в экономике Китая во втором полугодии 2020 и 2021 гг..

Методология исследования – состоит из исследований, проводимых с использованием экономической литературы, статистических баз данных и других источников.

Практическое значение исследования – с точки зрения того, что особенности экономической модели нашей страны имеют схожие черты с китайской экономической моделью, полученные в исследовании результаты могут быть использованы для решения задач, связанных с экономическим развитием в период и после пандемии.

Результаты исследования – исследование в основном направлено на определение тенденции развития китайской экономики во время пандемии и экономической политики, применяемой для устранения негативных последствий пандемии. В результате были выявлены проблемы, с которыми столкнулся Китай в ранний и постпандемический периоды, и достижения в экономической сфере. Также прокомментирована динамика развития торгово-экономических отношений страны со странами мира, результаты отражены на графиках.

Оригинальность и научная новизна исследования – исследование обеспечивает тщательный анализ выявленных проблем, обосновывая экономическое развитие и экономический рост Китая во время пандемии.

Ключевые слова: экономика Китая, экономический рост, экономическая ситуация во время пандемии, внешнеторговый оборот, иностранные инвестиции, глобальная цепочка поставок.

*Khalig Gabil Rustamov,
Ph.D. Student,
Baku State University,
E-mail: xrabbasali@gmail.com
© K.G.Rustamov, 2021*

ASSESSMENT OF THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE CHINA ECONOMY

ABSTRACT

The purpose of the research – is to study the state of the Chinese economy during the Covid – 19 pandemic and the impact of global economic difficulties during the pandemic on the country's economy, as well as newly emerging trends in the Chinese economy in the second half of the year 2020 and 2021.

The methodology of the research – consists of research conducted using economic literature, statistical databases and other sources.

The practical importance of the research – from the point of view of the fact that the features of the economic model of our country have similar features to the Chinese economic model, the results obtained in the study can be used to solve problems related to economic development during and after the pandemic.

The results of the research – the study is mainly aimed at identifying the development trend of the Chinese economy during the pandemic and economic policies applied to eliminate the negative consequences of the pandemic. As a result, the problems that China faced in the early and post-pandemic periods and the achievements in the economic sphere were identified. The dynamics of the development of trade and economic relations of the country with the countries of the world was also commented, the results are reflected in the graphs.

The originality and scientific novelty of the research – the study provides a thorough analysis of the identified problems, justifying the economic development and economic growth of China during the pandemic.

Keywords: China's economy, economic growth, economic situation during a pandemic, foreign trade, foreign investment, global supply chain.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur:

14.10.2021

Təkrar işləməyə göndərilmişdir:

19.10.2021

Çara qəbul olunmuşdur: 28.10.2021

Дата поступления статьи в редак-

цию: 14.10.2021

Отправлено на повторную обра-

ботку: 19.10.2021

Принято к печати: 28.10.2021

The date of the admission of the article

to the editorial office: 14.10.2021

Send for reprocessing: 19.10.2021

Accepted for publication: 28.10.2021